

Odvjetnici
ANTE VUKOREPA
MARIJAN PEDIŠIĆ
IVO FARČIĆ

Zagreb, dne 26. rujna 2001. g

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

PREDMET: zahtjev za ocjenu ustavnosti

Ovime se utvrđuje da je dana 13. rujna 2001. godine, general pukovnik HV-a u mirovini Ante Gotovina podnio Ustavnom sudu Republike Hrvatske prijedlog za ocjenu ustavnost Ustavnog zakona o suradnji sa Međunarodnim kaznenim sudom sa slijedećim tekstom:

1.   Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske donio je na sjednici od 19. travnja 1996. godine, temeljem članka 80. Ustava Republike Hrvatske, pod klasom 012-01/96-01/02, Odluku o proglašenju Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom. Navedenim zakonom uređena je suradnja Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom za teška kršenja Međunarodnog humanitarnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991. godine.
2.   Postavlja se pitanje da li je moguće ocjenjivati usklađenost ustavnog zakona sa Ustavom RH.

U glavi 7. Primjena ustavnog zakona: pravne i političke kontraverze, knjige "Haško implementacijsko kazneno pravo", dr. Ivo Josipović navodi dileme o pravnoj snazi Ustavnog zakona o suradnji sa Haškim sudom.

U točki 7.2 Pravna priroda ustavnog zakona navode se slijedeće činjenice:

- hrvatska hijerarhija pravnih normi poznaje četiri razine: ustavnu, zakonsku i podzakonsku, time da su između ustavne i zakonske interpolirane norme međunarodnih ugovora (u skladu sa tadašnjim člankom 134. Ustava, sada članak 140. Ustava RH). Stoga se postavlja pitanje u koju kategoriju može biti svrstav ustavni zakon sa reperkusijom mogućnosti ocjene ustavnosti istog akta. Naime, ukoliko se radi o zakonu tada je isti podložan ocjeni ustavnosti, no ukoliko se radi o normi ustavnog ranga ona izlazi iz eventualne nadležnosti Ustavnog suda. U obzir bi za ocjenu ustavnosti dolazile odredbe članaka 9-12 Ustavnog zakona (ustup kaznenog progona i kaznenog postupka), članaka 13-24 Ustavnog zakona (uhićenje i predaja okrivljenog). Oni bi mogli biti u nesuglasju sa odredbama članka 9. stavak 2, te članka 2. stavak 1. Ustava, članaka 22. i 24. Ustava (uvjeti za uhićenje i pritvor), članka 29. (pravo na pravično suđenje pred nadležnim sudom u Hrvatskoj) te člankom 31. Ustava (načelo legaliteta).
- pravna norma koja nije donesena po postupku koji je predviđen za donošenje Ustava ne bi predstavljala ustavnu normu, već bi predstavljala zakon.
- postupak donošenja Ustava utvrđen je tadašnjim člancima 136 - 139 Ustava, pri čemu članci 80. i 81 Ustava sadrže najopćenitije norme o nadležnosti domova Sabora. Uspoređujući postupak donošenja ustava i postupak donošenja zakona sa postupkom donošenja Ustavnog zakona "može se konstatirati da je on neobična mješavina jednog i drugog postupka koji je imao daleko više elemenata postupka za donošenje zakona nego elemenata za donošenje/promjenu ustava" (dr. Ivo Josipović).
- Ustavnopravna procedura obuhvaćala je dvije faze i to 1 - predlaganje ustavnih promjena od strane ovlaštenog predlagača sa prethodnim mišljenjem Županijskog doma o tome hoće li se pristupiti promjeni Ustava i 2 - donošenje ustavnih normi je samo usvajanje u Zastupničkom domu dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika uz prethodno mišljenje Županijskog doma. Promjenu ustava proglašavao je Zastupnički dom Sabora.
- prilikom donošenja Ustavnog zakona nije obavljena prva faza postupka donošenja/promjene Ustava i nije uz prethodno mišljenje Županijskog doma donesena odluka o promjeni Ustava. Umjesto toga provedeno je prvo čitanje prijedloga Ustavnog zakona sukladno proceduri za donošenje zakona. Također Županijski dom je dao prethodno mišljenje samo u prvoj fazi (čitanju).
- međutim, Ustavni zakon je donesen dvotrećinskom većinom potrebnom za promjenu Ustava.

U nastavku teksta autor dr. Ivo Josipović zaključuje da bi se iz volje donošenja norme ustavnog ranga trebalo zaključiti da se ipak radi o normi svakako iznad ranga zakona ako ne i ustavnog.

Suprotno ovom mišljenju podnositelj ovog prijedloga smatra da je postupak donošenja Ustava izuzetno formalan, te niti ne postoji mogućnost teleološkog tumačenja, već nedostatak bilo kojeg elementa utvrđene procedure izaziva nedostatak ustavne snage u donesenom aktu.

Pritom, kasnije izmjene Ustava RH, pa čak i ukidanje Županijskog doma Sabora, ne može imati učinak u pogledu osnaživanja akta, jer ono što je doneseno na nepropisan način ne može protekom vremena biti osnaženo – quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere.

Predlagatelj također skreće pozornost i na stanovište izraženo u knjizi autora Smiljka Sokola i Branka Smerdela "Ustavno pravo" Informator 1995., gdje je izričito navedeno da Ustavni zakoni moraju biti u skladu sa Ustavom Republike Hrvatske, iz čega jasno proizlazi, prema mišljenju predlagatelja, da je Ustavni sud Republike Hrvatske nadležan za ocijenu ustavnosti svakog Ustavnog zakona, pa tako i osporenoga.

3. No, čak i kada bi Ustavni zakon imao ustavnu snagu, sama odredba već članka 3. upućuje na respektiranje odredbi Ustava, odnosno na obvezu ispitivanja usklađenosti zahtjeva za suradnju ili izvršenje odluke MKS-a sa Ustavom RH, pri čemu se očito misli upravo na tekst Ustava RH, a ne i na tekst Ustavnog zakona.

Pod ovim se govori o konkretnom tekstu članka 3. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom koji glasi:

Zahtjevu za suradnju ili izvršenje odluke Međunarodnog kaznenog suda Republika Hrvatska udovoljit će ako je zahtjev ili odluka utemeljena na odgovarajućim odredbama Statuta ili Pravila o postupku i dokazima Međunarodnog kaznenog suda i ako nije u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske

4. Stoga se, ovim putem podnosi prijedlog za ocjenu ustavnosti dijela članka 20. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom koji glasi:

Vijeće će donijeti rješenje kojim se udovoljava zahtjevu za predaju okrivljenika Međunarodnom kaznenom sudu ako utvrdi da se zahtjev odnosi na osobu protiv koje se vodi postupak za predaju i da se radi o kaznenom djelu za koje je Međunarodni kazneni sud nadležan prema svom Statutu.

5. Citirana odredba Ustavnog Zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u direktnoj je suprotnosti s odredbom članka 26. Ustava Republike Hrvatske, čiji cjeloviti tekst glasi:

Svi su državljani Republike Hrvatske i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koji imaju javne ovlasti.

Također je u suprotnosti sa odredbom članka 29. Ustava Republike Hrvatske čiji cjeloviti tekst glasi:

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:

- da u najkraćem roku bude obavješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja se diže protiv njega i dokazima koji ga terete,
- da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane,
- na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem, i s tim pravom mora biti upoznat
- da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom,
- da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu,
- da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da zahtjeva da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe,
- na besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

Osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ne smije se siliti da prizna krivnju.

Dokazi pribavljeni na nezakonit način na mogu se uporabiti u sudskom postupku.

Kazneni postupak može se pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

6. Suprotnost odredbe članka 20. Ustavnog Zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom sa odredbom članka 26. Ustava očituje se u slijedećim činjenicama:

- temeljem odredbe članka 9. Ustava Republike Hrvatske državljanin Republike Hrvatske ne može biti izručen stranom sudu;
- stranom sudu mogu biti izručeni samo stranci, dakle osobe koje nisu državljani Republike Hrvatske i to nakon kombiniranog postupka u kojem sudska i upravna tijela utvrđuju da li postoje uvjeti za izručenje;
- da bi strani državljanin mogao biti izručen sudu druge države utvrđuju se tzv. pretpostavke za izručenje, odnosno utvrđuje se da li je zahtjev za izručenje u skladu sa ustavom i zakonom zagarantiranim nivoom ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Osnovne pretpostavke za izručenje navedene su u članku 512 ZKP-a koji navodi da je u postupku nužno ustanoviti:

1. da osoba čije se izručenje traži nije državljanin Republike Hrvatske:
2. da djelo zbog kojeg se traži izručenje nije počinjeno na području Republike Hrvatske, protiv nje ili njezina državljanina:
3. da je djelo zbog kojega se traži izručenje krivično djelo i po domaćem zakonu i po zakonu države u kojoj je počinjeno:
4. da po domaćem zakonu nije nastupila zastara krivičnog gonjenja ili zastara izvršenja kazne prije nego što je stranac pritvoren ili kao okrivljenik ispitan:
5. da stranac čije se izručenje traži nije zbog istog djela od domaćeg suda već osuđen, ili da za isto djelo nije od domaćeg suda pravomoćno oslobođen, osim ako se stječu uvjeti za ponavljanje krivičnog postupka predviđeni ovim Zakonom, ili da protiv stranca nije u Republici Hrvatskoj zbog istog djela počinjenog prema Republici Hrvatskoj pokrenut krivični postupak, a ako je pokrenut postupak zbog djela počinjenog prema državljaninu Republike Hrvatske – da je položeno osiguranje za ostvarivanje imovinskopravnog zatjeva oštećenika.
6. da je utvrđena istovjetnost osobe čije se izručenje traži
7. da ima dovoljno dokaza za osnovanu sumnju da je stranac čije se izručenje traži počinio određeno kazneno djelo ili da postoji pravomoćna presuda;

Da bi mogao provjeriti činjenice koje zakon propisuje u članku 512. ZKP-a Županijski sud traži dokumentaciju koja je utvrđena u članku 513 ZKP-a i to:

1. sredstva za utvrđenje istovjetnosti okrivljenika odnosno osuđenika
2. svjedodžba ili drugi podaci o državljanstvu stranca
3. optužnica ili presuda ili odluka o pritvoru ili koji drugi akt ravan toj odluci u izvorniku ili ovjerenom prijepisu, u kojem treba da je naznačeno ime i prezime osobe čije se izručenje traži i ostali podaci potrebni za utvrđivanje njezine istovjetnosti, opis djela, zakonski naziv krivičnog djela i dokazi za osnovanu sumnju:
4. izvadak iz teksta krivičnog zakona strane države koji se ima primjeniti ili je primjenjen prema okrivljeniku zbog djela u povodu koje se traži izručenje.

Ukoliko sud u propisanom postupku utvrdi da su ispunjeni uvjeti za izručenje predmet se dostavlja Ministru pravosuđa i uprave koji temeljem rješenja suda donosi rješenje o izručenju.

U rješenju kojim dopušta izručenje stranca ministar pravosuđa i uprave navest će:

1. da se on ne može goniti za drugo prije izručenja počinjeno kazneno djelo

2. da se prema njemu ne može izvršiti kazna za drugo prije izručenja počinjeno kazneno djelo
3. da se prema njemu ne može primjeniti teža kazna od one na koju je osuđen
4. da se on ne smije izručiti trećoj državi radi gonjenja za kazneno djelo počinjeno prije dopuštenog izručenja

Konačno, na temelju ovog rješenja međunarodno – pravni odjel Ministarstva vanjskih poslova sačinjava tekst sporazuma o izručenju u kojem se druga država obvezuje da će postupak prema izručenoj osobi biti u skladu sa gore navedenim rješenjem Ministra pravosuđa i uprave.

8. Suprotno gore navedenim standardima zaštite ljudskih prava koje Republika Hrvatska primjenjuje na strance, dok ih za vlastite državljane ne utvrđuje iz jednostavnog razloga što Ustav RH u članku 9. izričito zabranjuje izručenje, postupak izručenja prema MKS-u je osiromašen do te mjere, da sadašnja praksa sudova RH predviđa puno kompliciraniju proceduru za primjerice upis stana u zemljišne knjige.

Tako se, u postupku izručenja prema Međunarodnom kaznenom sudu, ne utvrđuje stvarna nadležnost suda već se ispitivanje svodi činjenicu da li se radi o djelu koje je navedeno u Pravilniku o postupku i dokazima Međunarodnog kaznenog suda.

Nadalje, ne utvrđuje se zakonitost dokaza, odnosno da li su dokazi u postupku pribavljeni putem Ureda za suradnju sa Haškim sudom, te da li su pribavljeni u skladu sa odredbama Ustavnog zakona o suradnji Republike s Međunarodnim kaznenim sudom, te konačno da li su u skladu sa odredbama ZKP-a, obzirom da bi pozicija svih građana morala biti jednaka.

9. Samim aktom izručenja državljanin Republike Hrvatske, a-i stranac, stavlja se u poziciju nejednakosti.

Naime, u razdoblju od donošenja prvog Ustava Republike Hrvatske pa sve do 1. siječnja 1998. godine kada je stupio na snagu Kazneni zakon, maksimalna moguća kazna prema tada važećem Osnovnom kaznenom zakonu Republike Hrvatske i Kaznenom zakonu Republike Hrvatske je bila kazna zatvora u trajanju od 20 godina.

Međunarodni kazneni sud u svojem postupanju primjenjuje dva propisa o visini kazne:

Članak 24. Statuta MKS-a

Kazna koju izrekne raspravno vijeće bit će ograničena na kaznu zatvora. Pri odmjeravanju kazne, raspravna vijeća uzimaju u obzir odmjeravanje kazni zatvora u sudskoj praksi bivše Jugoslavije.

i

Pravilo 101, Pravidnika o postupku i dokazima MKS-a

Kazne

- (A) Osoba proglašena krivom može biti osuđena na kaznu zatvora uključujući i doživotnu kaznu zatvora.
- (B) Prilikom određivanja kazne raspravno vijeće uzima u obzir faktore spomenute u članku 24 (2) Statuta, kao i faktore kao što su:
  - I sve otežavajuće okolnosti
  - II sve olakšavajuće okolnosti, uključujući i značajnu suradju osuđenog s tužiocem prije ili poslije izricanja presude
  - III opću praksu izricanja kazni na sudovima bivše Jugoslavije
  - IV koliko je osuđeni izdržao od bilo koje kazne koju je sud bilo koje države izrekao za isto djelo kao što je spomenuto u članku 10 (3) Statuta.

Iz gornjeg je vidljivo da se sve osobe izručene sudu MKS-u ovime stavljaju u položaj nejednakosti, a obzirom da Kazneni zakon određuje na počinitelje primjenu zakona koji je vrijedio u vrijeme kada je djelo počinjeno, a u slučaju promjene zakona primjenu zakona koji je blaži za počinitelja.

10. Konačno nije nevažno niti spomenuti da ovakvim propisom Republika Hrvatska krši i međunarodno preuzete obveze i to Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Rim. 4. studeni 1950. godine, NN međunarodni ugovori broj 18/1997. koja u članku 7. govori:

- 1. Nitko ne može biti proglašen krivim za kazneno djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po unutarnjem ili po međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao kazneno djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.

11. Predlagatelj ovog prijedloga ne bi stao na stanovište da bi bilo oportuno prekinuti suradnju sa MKS-om. Naime, predlagatelj je mišljenja da bi Ustavni sud Republike Hrvatske morao staviti van snage samo pojedina rješenja trenutno važećeg Ustavnog zakona, kako bi se nakon detaljne rasprave usvojila rješenja koja bi zadržavali pravni standard zaštite ljudskih prava u Republici Hrvatskoj.

Pritom predlagatelj podrazumjeva ispitivanje optužnice i zakonitosti predloženih dokaza najmanje na nivou zaštite prava stranih državljana.

Primjer ovakve zakonske regulative, čije je postojanje MKS već prihvatio, predlagatelj pronalazi u zakonskoj regulativi SAD-a koja regulira suradnju SAD-a i MKS-a.

Uvažavajući sve prethodno iznijeto, predlagatelj je mišljenja da Ustavni zakon o suradnji Republike Hrvatske sa Međunarodnim kaznenim sudom ne pruža uobičajenu pravnu zaštitu državljanima Republike Hrvatske, a koju Republika Hrvatska pruša nedržavljanima Republike Hrvatske prilikom njihovog izručenja drugoj pravnoj nadležnosti što uzrokuje očitu nejednakost, a što nije u skladu sa odredbama Ustava Republike Hrvatske, pozitivnim zakonskim propisima Republike Hrvatske te međunarodnim konvencijama kojima je Republika Hrvatska pristupila, stoga predlagatelj ustaje sa ovim prijedlogom za ocijenu Ustavnosti odredbi Ustavnoga zakona o suradnji Republike Hrvatske sa Međunarodnim kaznenim sudom.

Stoga, sub specie iuris, podnositelj temeljem odredbe članka 38. Ustavnog zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske, ovim putem

p r e d l a ž e

da Ustavni sud ukine odredbu dijela članka 20. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom koji glasi:

Vijeće će donijeti rješenje kojim se udovoljava zahtjevu za predaju okrivljenika Međunarodnom kaznenom sudu ako utvrdi da se zahtjev odnosi na osobu protiv koje se vodi postupak za predaju i da se radi o kaznenom djelu za koje je Međunarodni kazneni sud nadležan prema svom Statutu.

PREDLAGATELJ

PRIJEDLOG ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

Nastavno gornjem prijedlogu predlagatelj temeljem odredbe članka 43. Ustavnog zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske

p r e d l a ž e

da Ustavni sud Republike Hrvatske donese slijedeću

Odluku

Temeljem odredbe članka 43. Ustavnog zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske privremeno se obustavlja izvršenje rješenja o ustupanju kaznenog progona i kaznenog postupka, i rješenja o udovoljavanju zahtjeva za predaju okrivljenika Međunarodnom kaznenom sudu donesenih temeljem odredbi Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske sa Međunarodnim kaznenim sudom,

Ova odluka ostaje na snazi do okončanja postupka ocjene ustavnosti članka 20. Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske sa Međunarodnim kaznenim sudom.

PREDLAGATELJ

Potpisom ovog zahtjeva svi dolje potpisani zastupnici Sabora Republike Hrvatske, podržavaju gore podneseni prijedlog, tekst prijedloga prihvaćaju kao svoj, potpisom jedne petine zastupnika isti osnažuju u zahtjev, te

predlažu

1. da se gore navedeni prijedlog za ocjenu ustavnosti pod brojem U-I-1904/2001 od 13. rujna 2001. godine, smatra zahtjevom za ocjenu ustavnosti u smislu odredbe članka 34. stavak 1. točka 1. Ustavnog zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN broj 99/99).
2. da Ustavni sud udovolji svim zahtjevima postavljenim u gornjem tekstu.

Potpis:

IVIĆ PAŠALIĆ Zdr. Poplić

BOZIDAR KALUETA

K. Gjergje Mustafa

MUROVIĆ VOSUODA

VELINIR PLEŠIĆ

JOSIP ŠEŠAK

VLADIMIR ŠEK

ŽELJKO KRATJAN

Miraj Njavrt

IVAN
PENIC

Ante Begić

A. Bek-

Marija Matulović Dropanić

Dubrovska Šuce

Šuc

Nenjo Šetić

Miraj

Zdenko Kubić Petrović

Kornelija Čopun

DARIO NUJIC

D. Vukić

K. Valentić

BRANIMIR GLAVAS

MILAN KOVAČ

JUBO ČEŠIĆ ROŠ

Pavao Hiljarić

DORICA NIKOLIĆ

Krunoslav Kordić

Ivan Šuker

Marija Toucović

ZLATKO KATEŠA

Ivan Jarnjak

IVICA KOSTIČIĆ

K. Jarić

J. Jurić

M. Jurić

J. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

M. Jurić

ANTE JARIĆ - ~~Ante Jarić~~

HIROSLAV ROŽIĆ - ~~Hiroslav Rožić~~

MARIJA BAJT - Marija Bajt

DEANKA KOŠO

Fedraško Koroš

Anto Kovačević

[Handwritten signature]

Vesna J. Obrat

Vesna Obrat

IVO BAICA

Mr Boice

AXITE GRABOVAC

[Handwritten signature]

ŽELJKO GUVAN

JOŠKO KONTIĆ

[Handwritten signature]

MARIO KOVAČ

ŽILJO DEČAK

[Handwritten signature]

IVAN MILAS

BERISLAV ŠMIT

IVICA TAFRA

[Handwritten signature]

JOSIP SEŠKA

JURE RADIĆ

[Handwritten signature]

LUKA BEŠIĆ

IVO SANADER

[Handwritten signature]

Mladen Pavletić

DRAGO KRPIŃA

[Handwritten signature]

IVO LONČAR